

PÄÄTÖSPäiväys/Datum
9.4.2021Dnro/Dnr
TRAFICOM/111679/06.04.06.02/2021Viite/Referens
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän
tartuntatautilain 58 f §:n mukainen ilmoitus**Päätös ilmoitukseen ja pyyntöön matkustajamäärän väliaikaisesta rajoittamisesta covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella****Asia**

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on 9.3.2021 ilmoittanut Liikenne- ja viestintävirastolle (jäljempänä myös Traficom), että Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella on 9.3.2021 todettu täyttyvän tartuntatautilain 58 f §:n edellytykset ja pyytänyt Traficomia tekemään toimivaltaansa kuuluvan päätöksen matkustajamäärien rajoittamisesta liikennevälineissä alueellaan. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alueella sijaitsevat Aura, Kaarina, Kemiönsaari, Koski t.l., Kustavi, Laitila, Lieto, Loimaa, Marttila, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Oripää, Paimio, Parainen, Punkalaidun, Pyhäranta, Pöytyä, Raisio, Rusko, Salo, Sauvo, Somero, Taivassalo, Turku, Uusikaupunki ja Vehmaa.

Liikenne- ja viestintävirasto on antanut asiassa 23.3.2021 päätöksen. Virasto on 8.4.2021 ottanut päätöksen uudelleen tarkasteluun, koska päätöksentekohetkellä etäopetuksessa olleet yläkoululaiset palaavat lähiopetukseen 12.4.2021.

Liikenne- ja viestintäviraston päätös ja perustelut**Päätös**

Liikenne- ja viestintävirasto rajoittaa 12.4.2021 - 23.4.2021 väliseksi ajaksi Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella tie- ja raideliikenteessä liikennevälineiden suurinta sallittua matkustajamäärää puoleen siitä suurimmasta matkustajamäärästä, joka on sallittua ottaa liikennevälineeseen. Rajoitus koskee sairaanhoitopiirin alueen rajat ylittävää liikennettä siltä osin kuin liikennöidään sairaanhoitopiirin alueella. Suurimmalla sallitulla matkustajamäärällä tarkoitetaan liikennevälineelle rekisteriin merkittyä suurinta vahvistettua matkustajamäärää.

Virasto arvioi, että alueen tautitilanne on tällä hetkellä niin vakava, että myös lain viimesijainen keino tulee ottaa käyttöön. Rajaamalla liikennevälineiden matkustajamäärän korkeintaan puoleen sallitusta voidaan omalta osaltaan torjua epidemian leviämistä, joten virasto pitää matkustajamäärien rajoittamista välttämättömänä.

Tie- ja raideliikennettä rajoitetaan kaikissa yli kymmenen henkilön liikennevälineissä. Rajoitus koskee sekä kaikille avointa että rajoitetulle asiakasryhmälle suunnattua niin kutsuttua suljettua liikennettä. Arkipäivisin rajoitus ei kuitenkaan koske vuonna 2005 syntyneitä ja sitä nuorempia matkustajia. Rajoituspäätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Rajoitus ei koske lento- eikä meriliikennettä. Tie- ja raideliikenteessä rajoitus ei koske yöjunien makuuhyttejä eikä muita vastaavia järjestelyjä, joissa liikenneväline tai sen osa on vain samaan talouteen kuuluvien henkilöiden käytössä, koska sitä ei pidetä tartuntojen leviämisen estämiseksi välttämättömänä.

Kuljetuspalvelun tarjoajien tai tämän toimeksiannosta toimivien liikennöitsijän on selkeästi havaittavilla ja valvottavilla järjestelyillä varmistettava matkustajamäärän rajoittaminen päätöksessä todetun mukaiseksi.

Tämä päätös on voimassa 23.4.2021 saakka. Mikäli edellytykset päätöksen voimaansäilymiseen eivät enää täyty, päätös kumotaan.

Asian valmistelu

Traficom vastaanotti 9.3.2021 Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ilmoituksen siitä, että sairaanhoitopiirin alueella täyttyvät tartuntatautilain 58 f §:n edellytykset ja että sairaanhoitopiiri pyytää Traficomia tekemään toimivaltaansa kuuluvan päätöksen matkustajamäärien rajoittamisesta liikennevälineissä alueella.

Saatuaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ilmoituksen, Traficom pyysi selvitystä seuraavilta tahoilta:

- Turun seudun joukkoliikenteen toimivaltainen viranomainen
- Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena
- Salon kaupunki joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena
- VR Yhtymä
- Air Leap
- Wizz Air
- Finavia Oyj
- Turun Satama
- Naantalin Satama
- Viking Line
- Tallink Silja
- Finnlines
- OnniBus.com
- J. Vainion Liikenne Oy
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin yhteistyöryhmä.

Lisäksi Finnair Oyj:n ja Nordic Regional Airlines Oy:n (Norrn) aiemmin antamia lausuntoja on hyödynnetty myös Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriä koskevan päätöksen valmistelussa.

Näiden selvitysten valossa Traficom arvioi tartuntatautilain 58 f §:ssä asetettujen edellytysten täyttymistä.

Tartuntojen ilmaantuvuus sairaanhoitopiirin alueella sekä Tartuntaryppäiden jäljitettävyyden ja asiantuntija-arvio niistä seuraavasta merkittävästä riskistä uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä 23.3.2021 saadun tiedon mukaan viimeisen 14 päivän ilmaantuvuus oli 250,8/100 000 asukasta kohden.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin 23.3.2021 antaman selvityksen mukaan tällä hetkellä noin 60 %:ssa tartunnoista tartunnan alkuperä tunnetaan. Tilanne on hieman parantunut edeltävästä viikosta (viikko 11), jolloin alkuperä kyettiin tunnistamaan vain 24,8 %:ssa tartunnoista. Tartuntoja todetaan useiden kuntien alueella. On olemassa merkittävä riski, että tartunnat leviävät sairaanhoitopiirin alueella. Turun yliopiston keskussairaalan laboratoriossa on todettu muuntoviruksen olevan kyseessä 55-75 %:ssa positiivisista näytteistä.

Turun yliopistollisessa keskussairaalassa hoidettavien potilaiden määrät ovat kasvaneet ja on olemassa riski, että terveydenhuollon kantokyky tältä osin heikenee.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiristä 8.4.2021 saadun tiedon mukaan Covid-19 -tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on edeltäneen 14 vuorokauden aikana (22.3. – 4.4.2021) ollut THL:n mukaan 195,3. Ilmaantuvuus on laskusuuntainen, mutta yhä hyvin korkea. Viikolla 13 tartunnan alkuperä tunnettiin 73,6 %:ssa tapauksista. Vaikka suurin osa tartunnoista kyetäänkin nyt jäljittämään, tunnistamattomista lähteistä peräisin olevien tartuntojen ja tartuntaryppäiden määrä on huomattava. Nämä lähteiltään tunnistamattomat tapaukset aiheuttavat merkittävän riskin, että tartunnat leviävät sairaanhoitopiirin alueella.

Matkustajamäärien kehitys

Tie- ja raideliikenne

Saatujen selvitysten perusteella covid-19-epidemia ja siihen liittyvät yhteiskunnan rajoitustoimet ovat vähentäneet selvästi matkustusta joukkoliikenteessä ja merkittävässä määrin meri- ja lentoliikenteessä.

Turun seudun joukkoliikenteen matkustajamäärä on tällä hetkellä n. 40-50 % vuodenaikaan nähden normaalista tilanteesta. Joukkoliikenneviranomaisen selvityksen perusteella palvelutarjonta on päiväaikaan lähes normaali, mutta yö- ja myöhäisiltojen liikenne on kokonaan tauolla 23.10.2020 alkaen ja katkos jatkuu 3.6.2021 saakka. Viranomaisen mukaan matkustajamäärien laskusta huolimatta ruuhkavuoroilla on melko täyttä, minkä vuoksi linjoille 2 ja 32/42 on juuri järjestetty lisäautoja. Turun telakkaa palvelevat työmatkavuorot ovat olleet koko ajan toiminnassa ja myös muut työmatkalinjat palautettiin 4.1. liikenteeseen terveydellisen turvallisuuden varmistamiseksi. Matkustajamääriä seurataan rahastusjärjestelmän kautta ja liikennöitsijöitä on ohjattu ilmoittamaan täysistä ruuhkavuoroista. Viranomainen arvio, että jäljellä olevat joukkoliikenteen käyttäjät matkustavat välttämättömistä syistä.

Salon kaupunki toimii joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena omalla toimivalta-alueellaan. Selvityksessään Salon kaupunki on tuonut esiin, että sen kustantamista kuljetuksista joukko- ja palveluliikenne, suurin osa tilausajoina toteutettavista koululaiskuljetuksista sekä sosiaali- ja terveystieteiden ryhmäkuljetukset toteutetaan yli 10 paikkaisella liikennevälineellä. Tammikuun 2021 alusta 10.3. saakka tarkasteltaessa lasten osuus kaikista nousuista oli 70 %,

joista lakisääteisiä koulukuljetettavia noin 2/3. Samalla aikajaksolla 320 päivittäisestä lähdöstä keskimäärin n. 75 %:ssa matkustajamäärä jäi alle 50 % suurimmasta sallitusta matkustajamäärästä. Täysinäiset lähdöt olivat aamun ja iltapäivän työ- ja koululaisvuoroja. Salon vajaasta 1700 lakisääteisistä koulukuljetettavasta 61 % kulkee joukkoliikenteessä, loput tilausajoissa. Tilausajoistakin suurin osa on 13-20 paikkaisia linja-autoja. Koulukuljetuskalusto on mitoitettu mahdollisimman optimaaliseksi kustannustehokkuuden saavuttamiseksi, joten tyhjiä paikkoja koulukuljetusajoneuvoissa ei juuri ole.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen mukaan suurimmassa osassa sopimusliikenteestä vuorokohtainen kuormitus on jo tällä hetkellä alle 50 %. Liikenteenharjoittajien kertoman perusteella koululiikenteessä ollaan 8.3.2021 alkaneen sulkutilan vuoksi tällä hetkellä n. 50 prosentin kuormitusasteella. Selvitysten perusteella ELY-liikenteen tyypillisimmät ylitykset ja myös suurimmat haasteet rajoittamisen näkökulmasta liittyvät ELY:n ja Turun seudun joukkoliikenteen yhteishankkiman liikenteen ruuhkavuoroihin sekä Uudenkaupungin autotehdasta palveleviin työmatkaliikennevuoroihin. Tällä työmatkalinjalla liikenteessä on jo nyt 2 autoa/vuoro ja kuormitus jakaantuu tasaisesti vuorojen kesken ollen keskimäärin vähän yli 50 % ja yksittäistapauksissa maksikuorma on ollut lähellä 70 %.

OnniBus.com:n selvitysten perusteella -kaukobussiverkostoa liikennöidään pääreiteillä 89-paikkaisilla 2-kerrosbusseilla, joissa matkustajat eivät ole kaikki samassa tilassa tai kerroksessa. Paikkamäärä on iso ja matkustajamäärät ovat tällä hetkellä pieniä, keskimäärin 10-15 matkustajaa 89-paikkaisissa busseissa. Käteistä rahaa ei ole käytössä. OnniBus FLEX-vuoroilla liikennöidään Comiin nähdyn pienempien matkustajavirtojen reiteillä 1-kerrosbusseilla. Myös Flexin osalta matkustajamäärät ovat tällä hetkellä todella pieniä.

J. Vainion liikenteen selvitysten perusteella seutulinjojen kuormitetuimmilla osuuksilla matkan kesto on noin puoli tuntia, pikavuoroliikenteessä pisin matkustusaika on n. 2,5 tuntia. Voimassa olevan sulkutilan aikana vuorojen kapasiteetista on käytössä noin 10% ja maksimissaan noin 15 %. Koulujen avautuminen lisää matkustajia etenkin seutuliikenteessä. Tällöin voi tulla yli 50% matkustajamäärän ylityksiä.

VR Yhtymän selvityksen mukaan kaukoliikenteen osalta Varsinais-Suomen alueen kautta kulkevia junia on keskimäärin 29 päivässä (helmikuussa yhteensä 819). Täyttöasteet VR:n kauko- ja lähiliikenteessä ovat keskimäärin 10-30 % eli käytännössä jo alle puolet enimmäismatkustajamäärästä. Varsinais-Suomen osalta kaukojunien täyttöasteet ovat olleet keskimäärin 26 %. Vain 5,6% lähdöistä ylitti 50% täyttöasteen. Varsinais-Suomessa on myös VR:n yöjunaliikennettä. Yöjunien makuuhytit ovat erillisiä yksiköitä ja tällä hetkellä VR ei myy pelkkiä makuupaikkoja jaettuihin hytteihin. Makuuhyteistä keskimäärin 58% oli varattu hiihtolomasesongin aikaan helmikuussa 2021. Yöjunien istumapaikkojen keskimääräinen varausaste oli 26 %. Kaukojunissa 50 % täyttöasteiden ylitykset ajoittuvat pääsääntöisesti päiväjunissa perjantain tai sunnuntain liikenteeseen, yöjunissa tasaisemmin läpi viikon. Hallituksen sulkutoimenpiteet oletettavasti laskevat matkustajamääriä entisestään.

Lentoliikenne

Turun lentoaseman kaupallinen reittiliikenne on vähentynyt covid-19 -tilanteen aiheuttamien matkustukseen liittyneiden rajoitustoimien takia. Vuoden 2021 alussa matkustajamäärät ovat -95,7 % alhaisemmat verrattuna samaan ajanjaksoon vuonna 2019. Tällä hetkellä lentoliikenne muodostuu reittiliikenteen osalta (Air Leap, Maarianhamina 5 viikkovuoroa ja Wizz Air, Gdansk yksi viikkovuoro).

Lisäksi lentoliikennettä muodostuu rahtilennoista, yksittäisistä tilauslennoista, siviililentokoulutuksesta sekä Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen ja Finnheimin harjoittamasta ilmailusta. Liikenteen ja matkustajamäärien ei odoteta kasvavan ennen kuin rajoitustoimia aletaan purkamaan. Todellinen täyttöaste vaihtelee lennosta toiseen, ollen 20-70 % Wizz Airin lennoilla Gdansk ja Turun välillä. Myytyjä lippuja on enemmän, mutta osa matkustajista ei tule lähtöselvitykseen tai heitä ei päästetä lennolle lentoyhtiön toimesta maahantulorajoitusten nojalla. Air Leapin lennoilla Maarianhaminan ja Turun välillä on harvoin yli kymmentä matkustajaa, jolloin täyttöaste käytetyssä lentokonetyypissä jää alle 30 %.

Meriliikenne

Turun Satamasta liikennöi kaksi matkustajavarustamo: Viking Line ja Tallink Silja. Molempien varustamojen matkustajamäärät ovat tällä hetkellä murto-osa sallitusta enimmäismatkustajamäärästä. Viking Line on rajoittanut vapaaehtoisesti matkustajakapasiteetin enintään 50% maksimimäärästä epidemian aikana. Laivojen matkustajamäärät ovat tällä hetkellä 5-15 % enimmäismatkustajamäärästä. Ruotsin ja Suomen eristystoimet vaikuttanevat matkustajamäärin laivoilla edelleen negatiivisesti. Laivaliikenteessä matkustajat voivat matkustaa omissa hyteissään ja laivalla on myös muutoin runsaasti tilaa, jossa matkustajat voivat oleskella ilman lähikontaktia muihin matkustajiin.

Naantalin Satamassa harjoittaa ainoastaan yksi varustamo sellaista liikennettä, jossa rahdin lisäksi kulkee myös matkustajia. Naantalin satamasta liikennöivä Finnlines harjoittaa liikennettä reitillä Naantali – Långnäs - Kapellskär (Ruotsi) kahdella aluksella (enimmäismatkustajamäärät 554 ja 440). Reitillä matkustaa lähinnä ammattikuljettajia. Portnet-järjestelmän mukaan viikolla 10 alusten matkustajamäärät olivat enimmillään noin 40 % enimmäismatkustajamäärästä. Kaikilla matkustajilla on ajoneuvo ja hytti käytössään aluksella.

Varsinais-Suomen ELY-keskus tilaa valtakunnallisesti yhteysaluspalvelut saaristoliikenteeseen. Matkustajilta ei edellytetä ennakkoilmoitusta, matkasta ei peritä maksua eikä matkustajatietoja kerätä. ELY-keskus on tiedottanut yhteysalusliikennettä harjoittavia yrityksiä 23.2.2021 tartuntatautilain muutoksista ja niiden vaikutuksesta liikennöintiin sekä pyytänyt selvityksen tehdyistä toimenpiteistä. Yrityksiltä saadut selvitykset ovat tyydyttäviä hygienia- ja väljyysvaatimusten noudattamisesta. Yhteysaluksissa on otettu vapaaehtoisesti käyttöön myös matkustajamäärien rajoittaminen. ELY-keskus tilaa myös maantielauttaliikenteen, joissa matkat ovat lyhyempiä ja henkilöt ovat yleensä omissa ajoneuvoissaan matkan ajan.

Valtioneuvoston toimet rajat ylittävässä liikenteessä

Rajat ylittävän liikenteen osalta 27.1.2021 alkaen matkustamista on valtioneuvoston päätöksellä lisäksi rajoitettu siten, että matkustaminen on sallittua vain huoltovarmuusperusteella tai muusta erityisestä perustellusta syystä. Suurin osa työssäkäyntiliikenteestä tai vapaa-ajanmatkustus ei siten ole sallittua.

Mahdollisuudet välttää matkustajien välisiä lähikontakteja ja toimijoiden tekemät toimenpiteet

Tie- ja raideliikenne

Toimijoita pyydettiin kuvaamaan selvityksessään mahdollisuuksia matkustaessa välttää lähikontakteja ottaen huomioon kuljetuksen kesto, liikennevälineen rakenne, mahdollisuus matkustajien osastointiin, istuma- ja seisomapaikkojen määrä sekä muut seikat.

Selvitysten perusteella Turun seudullisen joukkoliikenneviranomaisen liikenteessä ruuhkavuoroja lukuun ottamatta matkustamisen väljyys järjestyy jo sen vuoksi, että palvelutarjonta on lähes normaali, mutta matkustajamäärät ovat pudonneet. Joukkoliikenneviranomaisen liikenteen asiakkaita on ohjeistettu monikanavaisesti ja eri kieliversiot kattavasti huomioiden, jotta asiakkaat mm. välttäisivät ruuhkaliikennettä, sairaana matkustamista, välttäisivät käteismaksuja ja suosivat mobiililippuja ja nettilatausta. Sähköisiä palvelukanavia on kehitetty pandemia-aikana ja lähimaksaminen on otettu käyttöön. Käsihuuhdetta on asiakkaiden saatavilla busseissa. Liikennöitsijöiden kanssa on sovittu mm. tehostetusta siivoamisesta, käsidesin sijoittelusta, etupenkkien poissulkemisesta ja kuljettajien toimintaohjeista, kuten kaikkien ovien avaamisesta pysäkeillä ilmanvaihdon parantamiseksi. Turun seudun joukkoliikenteeseen asetettiin maskipakko 15.3.2021 alkaen. Vastaavasti Salon kaupunki on ohjeistanut asiakkaitaan ja liikennöitsijöitään väljyys- ja hygieniaoheistuksesta ja tilannut käsidesiä joukko- ja palveluliikenteen sekä koululaiskuljetuksia tilausajoina hoitaviin ajoneuvoihin.

ELY-keskuksen antaman selvityksen perusteella sen järjestämässä liikenteessä käsidesit ovat kattavasti saatavilla liikennöitsijöiden toimesta. Uudenkaupungin autotehtaan liikenteessä on käsidesien lisäksi myös kasvomaskeja saatavilla. Muilta osin kasvomaskisuositus on perustunut valtakunnalliseen suositukseen ja siitä on muistutettu erityisesti autotehtaan työmatkaliikenteessä sekä Turun kaupunkiseudun yhteishankitusissa liikenteessä pysäkinäyttäjien avulla. Yhteysalusliikenteen yritykset ovat ilmoittaneet noudattavansa tartuntatautilain vaatimuksia alusten sisätiloissa.

OnniBus.comin liikenteessä on käytössä maskipakko, matkustajille on tarjolla käsidesiä ja heitä on ohjeistettu monikanavaisesti terveysturvallisuusohjeista. Liput ostetaan pääosin etukäteen verkosta. Vuoroilla on mahdollisuus varata vierinen istumapaikka tyhjäksi. Lisäksi alakerran etupää on suljettu kuljettajan alueeksi ja matkustajien kulku tapahtuu keskiovelta. Yhtiö on ohjeistanut henkilöstöä koronaturvallisista työskentelytavoista ja laatinut koronariskienhallintasuunnitelman.

Myös J. Vainion liikenteessä on voimassa maskipakko. Terveysturvallisuuteen liittyvää matkustusohjeistusta jaetaan verkossa ja matkustajia ohjeistetaan ostamaan liput verkosta. Siivousta on tehostettu. Matkustajamäärien pienuuden vuoksi yhtiö on arvioinut, että turvavälit toteutuvat jo nykyisellään.

VR Yhtymä toteaa omassa selvityksessään matkustamisen väljyyteen liittyen, että matkustajamäärien laskusta huolimatta liikennöintiä on tehty kysyntään nähden runsaalla vuoromäärällä ja kalustolla (noin 75-80 % normaaliajan liikenteestä). VR:n liikennevälineissä ei ole todettu tartuntatapauksia eikä VR:n henkilökunnalla ole todettu junissa työtehtävissä saatua koronatartuntaa pandemian aikaan. Työaikansa junissa viettävien konduktöörin koronailmaantuvuus on noin 35 % alle Suomen keskimääräisen tason ja tapaukset kohdistuvat vapaa-ajalle.

Kaukoliikenteen junissa matkustajamääriä pystytään rajoittamaan myyntijärjestelmän avulla ja algoritmi sijoittaa jo lipun oston yhteydessä matkustajat mahdollisimman kauas toisistaan. Konduktööreillä on jossain määrin mahdollisuus valvoa junassa täyttöastetta, etenkin kaukoliikenteessä. Ruuhkien välttämiseksi

junaliput on ostettava ennen matkaa ja ruuhkattomille vuoroille myydään edullisempia lippuja. Ravintolavaunut on suljettu 8.3. alkaen kolmeksi viikoksi. Ravintolavaunut toimittavat tilaukset omalle paikalle tai hyttiin. Varsinais-Suomessa ajavat myös VR:n yöjunat. Yöjunien makuuhytit ovat erillisiä, seuruekohtaisia yksiköitä ja niihin voi tilata aterioita. VR ei myy pelkkiä makuupaikkoja jaettuihin hytteihin.

VR on asettanut maskipakon 11.3.2021. Tällä hetkellä noin 80% VR:n asiakkaista käyttää maskia. Matkustajia on ohjeistettu välttämään ruuhka-aikoja ja sairaana matkustamista. Lisäksi on ohjeistettu yskimis-, aivastus- ja käsihygieniasta sekä turvavälien pitämisestä. Siivoamista on tehostettu ja matkustajille on tarjottu mahdollisuus käsien puhdistamiseen. Ilmanvaihtoa on pyritty tehostamaan.

Lento- ja meriliikenne

Selvityksissään lentoyhtiöt ja Finavia ovat tuoneet esiin lentoliikenteessä tehtyjä terveysturvallisuustoimia. Monet lentoyhtiöt ovat edellyttäneet jo viime keväästä alkaen, että matkustamohenkilökunta ja kaikki matkustajat käyttävät kasvomaskeja koko lennon ajan. Lentokoneiden säännöllisen desinfiointin osalta noudatetaan Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston EASAn asiassa antamia määräyksiä. Lentokoneiden siivousta on tehostettu ja desinfiointipyyhkeiden ja -aineiden saatavuutta asiakkaiden käyttöön on lisätty.

Väljyyden varmistaminen on huomioitu istuinjärjestelyissä, lentokoneeseen siirtymisessä ja poistumisessa ja mahdollisissa bussikuljetuksissa terminaalien ja lentokoneen välillä. Terveysturvallisuusvaatimusten noudattamista valvotaan tarkkaan sekä lentoaseman tiloissa ennen lennolle nousua, että lennon aikana matkustamossa. Finnair on todennut selvityksessään, että lentomatkustamiseen liittyvä covid-19-epidemiaan liittyvä tartuntariski on tieteellisessä kirjallisuudessa arvioitu erittäin pieneksi. Vuonna 2020 maailmanlaajuisesti raportoitiin vain 48 mahdollista tai todennäköistä lennonaikaista tartuntaa. Samassa ajassa kuljetettiin noin 1,8 miljardia lentomatkustajaa. Finnair viittaa lentokonevalmistajien tekemiin tutkimuksiin, jotka tukevat havaintoja erittäin pienestä lennonaikaisesta tartuntariskistä. Lentokoneen ns. HEPA-suodattimet poistavat 99,9 % ilmassa olevista mikrobeista. Matkustamosta 50 % on raikasta ulkoilmasta otettua ilmaa ja 50 % on edellä mainittujen suodattimien kautta kierrätettyä ilmaa. Matkustamon ilma vaihtuu kokonaan 2-3 minuutin välein (sairaaloissa n. 10 minuutin ja toimistoissa n. 20 minuutin välein). Lennon aikana matkustajat eivät istu vastustusten ja edessä olevien istuinten selkänojat muodostavat esteen pisaroiden leviämiseksi. Lisäksi lentokoneen ilmastoinnin virtaukset suuntautuvat vertikaalisesti, mikä vähentää tartuntariskiä.

Norran selvitys muun muassa lentokoneiden ilmanvaihdoista on linjassa Finnairin esittämän selvityksen kanssa.

Monet lentoyhtiöt ovat vaatineet jo muutaman viikon ajan Suomeen tulevilta matkustajilta negatiivisen testituloksen tai todistusta sairastetusta covid-19-taudista. Lennon aikana mahdollisesti oirehtivat matkustajat eristetään muista matkustajista sekä tarvittaessa ryhdytään muihin toimiin tartunnan rajoittamiseksi. Suomeen ulkomailta saapuvat lentomatkustajat ovat joko käyneet covid-19-testissä ennen matkaa tai heidät testataan Suomeen palattuaan.

Laivaliikenteessä väljyyden toteutumista edistää enimmäismatkustajamäärän suhde nykyisiin matkustajamääriin ja matkustajien mahdollisuus oleilla hyteis-

sään. Matkustajia ohjeistetaan väljyys- ja hygieniavaatimuksista jo matkan varustilanteessa. Tukholmasta laivaan nousevilta matkustajilta vaaditaan enintään 72 tuntia vanhaa negatiivista koronatodistusta. Terminaaleissa ja laivoilla edellytetään ja valvotaan kasvomaskien käyttöä. Terminaaleissa ja laivoilla muistutetaan käsienpesun, etäisyyksien pitämisen ja kasvomaskien käytön tärkeydestä kuulutuksilla, näyttötauluilla ja kiinteillä opasteilla ja siivousta on tehostettu. Käsidesiautomaatteja on tarjolla yleisillä paikoilla. Laivoilla palvelukonseptit on mietitty niin, että kohtaamiset ovat minimissä ja mahdollisten kohtaamisten satuesssa välimatkat ovat riittäviä maskipakosta huolimatta (mm. ravintoloiden asiakasmääriä on rajoitettu ja leikkitilat on suljettu). Laivaa purettaessa matkustajat ohjataan kulkemaan eri reittejä. Naantalin satamasta liikennöivän Finnline-sin aluksilla matkustajat tulevat ja poistuvat aluksesta omissa ajoneuvoissaan ja jalkaisin kulkevia matkustajia ei kuljeteta. Laivaliikenteessä matkustajatiedot ovat jäljitettävissä ja mahdollisia oireilu- ja altistumistilanteita varten on sovitut prosessit.

Arviot matkustajamäärien väliaikaisen rajoittamisen vaikutuksista

Traficom pyysi selvityspyynnössään ottamaan kantaa siihen, miten mahdollisen rajoituksen arvioidaan vaikuttavan alueen liikennepalveluihin ja matkustajien välttämättömiin liikkumistarpeisiin sekä peruspalveluiden toteutumiseen, erityisesti huomioiden huoltovarmuuteen liittyvät seikat.

Tie- ja raideliikenne

Turun seudullisen joukkoliikenneviranomaisen selvityksen perusteella rajoitus koskisi käytännössä ruuhka-aikoja ja työmatkustajien aiheuttamaa matkustuspiikkiä. Muina aikoina autoissa matkustajia on epidemian aikana yleensä alle puolet kapasiteetista. Joukkoliikenneviranomainen on todennut, ettei sillä ole mahdollisuuksia lisätä ruuhka-ajan automäärää, sillä automäärä on mitoitettu jo valmiiksi maksimiin ruuhka-ajoksi. Viranomaisen mukaan rajoitus heikentäisi matkustajien luottamusta palveluun. Työmatkaliikennettä ei voida erottaa muusta liikenteestä, vaan kaupunkiseudulla työmatkoja tehdään kaikilla linjoilla ja kaikkina aikoina. Rajoitusten valvonnan viranomainen näkee käytännössä mahdottomaksi, sillä matkustuskuormitustietoa ei pystytäkään keräämään järjestelmän avulla (vaihtelee vuorokauden aikaan) ja kuljettaja ei pysty pitämään kirjaa matkustajista.

Salon kaupunki on selvityksessään todennut, että matkustajamäärien rajaaminen puoleen kaikessa 10 matkustajaa käsittävässä liikenteessä tarkoittaisi, ettei kaikkien lakisääteistä koulukuljetusta kyettäisi järjestämään; *"Kaupungin ei ole mahdollista taloudellisesti, sopimuksellisesti eikä ajoneuvojen saatavuuden näkökulmasta lisätä joukkoliikenteen ja koululaiskuljetusten kalustomäärää niin merkittävästi, että kuljetukset kyettäisiin puolitetulla kapasiteetilla järjestämään"*.

ELY-keskusten järjestämä liikenne on peruspalvelutasoista liikennettä ja siten vuorovälit ovat tyypillisesti kaupunkien paikallisliikenteeseen verrattuna paljon pidempiä. Selvityksessään Varsinais-Suomen ELY-keskus on todennut, että matkustajamäärien rajoittaminen vaikuttaisi liikenteen järjestämiseen vain muutamien yksittäisten vuorojen kohdalla ja monelta osin rajoitustarve olisi satunnaista. Liikenteenharjoittajien kertoman perusteella koululiikenteessä ollaan tällä hetkellä n. 50 prosentin kuormitusasteella. Tilanne muuttuu kuitenkin merkittävästi 29.3. alkaen, jos yläkoulut ja toinen aste palaavat lähiopetukseen. Yhteysalusliikenteessä on voimassa palveluntuottajien vapaaehtoinen matkustajamäärien rajoitus puoleen eikä uudet rajoitukset siten edellyttäisi toimenpiteitä.

Paikallis- ja seutuliikenteen viranomaiset toivat selvityksissään lisäksi esiin, että joukkoliikennettä käyttävät tällä hetkellä pääasiassa sellaiset henkilöt, joilla on välttämätön tarve käyttää joukkoliikennettä. Viranomaisten mukaan kuljettajalla ei ole mahdollisuutta arvioida matkustajien matkan tarpeellisuutta ja että rajoituksilla voi olla merkitystä huoltovarmuuden kannalta tärkeitä työtehtäviä tekevien matkustamiseen.

Pitkänmatkaisessa, sairaanhoitopiirin kautta kulkevassa juna- ja bussiliikenteessä matkustajamäärien väliaikaisella rajoittamisella olisi vaikutuksia liikenteen yleiseen kannattavuuteen (ottaen huomioon jo nyt pysyvästi alentuneet matkustajamäärät) sekä sairaanhoitopiirin aluetta laajempia vaikutuksia ihmisten välttämätöntä liikkumista palvelevaan tarjontaan.

OnniBus.comin selvitysten mukaan yhteiskunnan muut rajoitus- ja sulkutoimenpiteet ovat vähentäneet matkustajamääriä dramaattisesti. Rajoitukset voivat johtaa nyt tilanteeseen, jossa Suomesta loppuu useilta reiteiltä markkinaehtoinen kaukobussiliikenne. OnniBus.com on ainoa kaukobussiverkosto, joka tarjoaa pyörätuolimatkustajille mahdollisuuden liikkumiseen. Rajoitustoimista ja tukimallin puuttumisesta johtuvat reittien lakkautukset johtaisivat näiden erityisryhmien liikkumismahdollisuuksien loppumiseen.

J. Vainion liikenteen arvion mukaan rajoituksilla olisi jonkun verran vaikutusta liikennepalvelun järjestämiseen lisääntyneiden kustannusten myötä, mikäli mm. valvontaa ja lisäautopäivystystä jouduttaisiin järjestämään. Yhtiön mukaan tällä voisi olla jonkun verran vaikutusta välttämättömiin liikkumispalveluihin, huoltovarmuuden ylläpitämiseen ja sairaanhoitopiirin työmatkaliikenteeseen.

VR:n selvitysten perusteella alueelliset matkustajamäärärajoitukset tarkoittaisivat VR:llä käytännössä paikkatarjonnan supistamista, liikennöintivuorojen ja reittiverkoston karsimista, tuotantokustannusten nousua ja henkilöstövaikutuksia. Muutosten tekninen ja käytännön toimeenpano aiheuttaisi merkittäviä lisäkustannuksia. Kaukoliikenteessä rajoitus heikentäisi kannattavuutta ja todennäköisesti johtaisi osittaiseen liikenteen lakkauttamiseen kannattamattomana. Erityisesti yöjunien makuuvaunuyhtien rajoituksilla olisi merkittävä negatiivinen vaikutus liiketoimintaan. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella tämä vaikuttaisi pendelöintiin mm. Turusta.

Lento- ja meriliikenne

Lentoyhtiöt eivät ole lausunnoissaan erikseen ottaneet kantaa matkustajamääräkehitykseen Varsinais-Suomen alueella. Yleisenä huomiona lentoyhtiöt ovat todenneet, että matkustajamäärän rajoittaminen tekee liiketoiminnasta nopeasti kannattamatonta. Viranomaispäätösperusteinen matkustajamäärän rajoittaminen aiheuttaisi painetta reittiverkoston karsimiseen ja palvelujen supistamiseen.

Turun sataman kautta liikennöivien Viking Linen ja Tallink Siljan selvitysten perusteella matkustajamäärien rajoittaminen 50% ei vaikuttaisi nykytilanteeseen, sillä matkustajamäärät ovat vähentyneet niin merkittävästi covid-19-epidemian ja jo olemassa olevien rajoitusten vuoksi. Naantalien satamasta liikennöivän Finnlinesin mukaan tämänhetkisten matkustajarajoitusten vallitessa hetkellinen matkustajamäärän rajoittaminen ei vaikuttaisi ratkaisevasti liikennöintiin Naantali – Kapellskär linjalla.

Vaikutukset lakisääteisiin palveluihin

Tartuntatautilain 58 f §:n mukaan rajoituspäätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin. Lakisääteisiin palveluihin ovat oikeutettuja monet erityisryhmät.

Suuri lakisääteisiin palveluihin oikeutettu matkustajaryhmä ovat koululaiset. Koululaiskuljetuksiin oikeutettuja matkustajia, kuten muita erityisryhmien edustajia, voi olla kohtuuttoman hankalaa erottaa muista joukkoliikennettä käyttävistä matkustajista, eikä vastuuta tästä tunnistamisesta voi jättää kuljettajalle. Traficom piti sen vuoksi 23.3.2021 antamassaan päätöksessä soveltamisen selkeyden vuoksi tarkoituksenmukaisena jättää suoraan matkustajamäärärajoituksen ulkopuolelle arkipäivisin alakoululaiset, eli vuonna 2008 syntyneet ja sitä nuoremmat matkustajat. Yläkoululaiset olivat aiemman päätöksen antamishetkellä etäopetuksessa.

Traficom on pyytänyt Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin näkemyksiä tarpeesta tarkentaa päätöstä yläkoululaisten palatessa 12.4.2021 lähiopetukseen. Tämä tarkoittaisi siis vuonna 2005 syntyneitä ja sitä nuorempia matkustajia. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri on Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri pitää tervetulleena erityismääräyksen laajentamista koskemaan 2005 syntyneitä tai sitä nuorempia matkustajia. 12.4. alkava lähi- tai hybridiopetus koskee kuitenkin myös toisen asteen opiskelijoita, jotka ovat edellä mainittuja yläkoululaisia vanhempia. Sen vuoksi Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri pyysi Liikenne- ja viestintävirastoa harkitsemaan, onko erityismääräyksen laajennusta tarpeen ulottaa myös toisen asteen opiskelijoiden ikäisiin nuoriin, käytännössä katsoen 2002 syntyneihin tai sitä nuorempiin matkustajiin.

Samalla Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri arvioi, että tartuntatautilain 58 f §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdan mukaiset päätökselle vaadittavat edellytykset täyttyvät edelleen.

Keskeiset säännökset

Tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (147/2021) on annettu Liikenne- ja viestintävirastolle toimivalta antaa päätös matkustajamäärien väliaikaisesta rajoittamisesta covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi, mikäli lain 58 f §:n ehdot täyttyvät:

Jos on ilmeistä, että 58 e §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen, jolla rajoitetaan edellä 58 e §:n 1 momentissa tarkoitettun kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän suurinta sallittua matkustajamäärää, joka voidaan ottaa liikennevälineeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos:

- 1) sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 25; ja*
- 2) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka*

aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän on viipymättä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun tilanteen olemassaolosta tai perustellusta uhasta tilanteen syntymiselle alueellaan.

Liikenne- ja viestintävirasto saa päätöksellään velvoittaa rajoittamaan matkustajamäärää enintään puoleen siitä suurimmasta matkustajamäärästä, joka on sallittua ottaa liikennevälineeseen. Päätös saa koskea vain liikennevälineitä, joita käytetään yli 10 henkilön samanaikaiseen kuljetukseen.

Liikenne- ja viestintäviraston on päätöstä tehdessään ja matkustajamäärän rajoitusta arvioidessaan otettava huomioon:

- 1) tartuntojen ilmaantuvuus alueilla, joilla liikennöinti pääosin tapahtuu ja joista matkustajia voidaan ottaa kyytiin;*
- 2) mahdollisuudet välttää matkustajien välisiä lähikontakteja ottaen huomioon kuljetuksen kesto, liikennevälineen rakenne, mahdollisuus matkustajien osastointiin, istuma- ja seisomapaikkojen määrä sekä muut seikat, jotka vaikuttavat matkustajien sijoittumiseen liikennevälineessä; ja*
- 3) kuljetuspalvelun tarjoajien tai näiden toimeksiannoista toimivien liikennöitsijöiden 58 e §:n mukaisesti toteuttamat toimenpiteet matkustajien välisten lähikontaktien rajoittamiseksi, 24 §:n mukaisesti mahdollisten altistuneiden jäljittämiseksi tarvittavien tietojen saatavuuden varmistaminen henkilökohtaisen paikkavarauksen perusteella, kasvosuojusten käyttäminen ja muut alueellisesti käytössä olevat keinot taudin leviämisen estämiseksi.*

Tämän pykälän nojalla annettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Edellä 58 e §:ssä tarkoitetun kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän on selkeästi havaittavilla ja valvottavilla järjestelyillä varmistettava matkustajamäärän rajoittaminen päätöksessä todetun mukaiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos edellytykset päätöksen voimassaoloon eivät enää täyty.

58 e § (19.2.2021/147)

Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Liikenteen palveluista annetun lain 2 §:n 1 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetun kuljetuspalvelun tarjoajan ja tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän, jolla on toimipaikka Suomessa tai joka on muuten Suomen oikeudenkäytön piirissä tai jonka liikennöimän palvelun lähtö- tai saapumipaikka on Suomessa tai jonka palvelu kulkee Suomen kautta, on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava siitä, että:

- 1) liikennevälineen matkustajien käyttöön tarkoitetut tilat ja pinnat puhdistetaan säännöllisesti ja puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään*

riittävän hygieniatason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi sekä siitä, että muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä noudatetaan; ja

2) matkustajille tarjotaan mahdollisuus riittävän hygieniatason ylläpitämiseen liikennevälineessä sekä annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista, kasvosuojusten käyttämistä ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä liikennevälineessä koskevat toimintaohjeet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien yksityiskohdista.

Hallituksen esityksessä (HE 245/2020 vp) ohjeistetaan rajoituspäätösten tekemistä muun muassa seuraavasti:

Alueellisen päätöksenteon tulee perustua viikoittain päivittyvään epidemiologiseen tilannekuvaan, epidemian vaihearvioon ja muuhun asiantuntijatietoon, jota alueelta saadaan. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista.

Velvoitteet ja rajoitukset perustuisivat hygienian ylläpitoon ja fyysisten kontaktien välttämiseen. Samanaikaisesti pyritään minimoimaan elinkeinonharjoittajille aiheutuvat haitat, joilla on suoraan vaikutusta myös työllisyyskehitykseen. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista.

Koronavirustartuntojen leviämisen estämisen lisäksi sääntelyn tavoitteena olisi toteuttaa elinkeinonharjoittajan näkökulmasta hallinto-oikeudellista lievimmän haitan periaatetta siten, että elinkeinonharjoittajille enemmän velvoitteita asettavat keinot olisi porrastettu ja toimintaan eniten puuttuvat toimet olisivat aina viimesijaisia.

Päätöksessä olisi pyrittävä kuvaamaan yleisellä tasolla niitä toimenpiteitä, joilla luodaan edellytyksiä lähikontaktien välttämiseksi. Päätöstä tehdessä olisi arvioitava päätöksen vaikutuksia myös työmatkaliikenteeseen ottaen huomioon, että väljyyden lisääminen esimerkiksi kalustoa lisäämällä ei ole useissakaan tilanteissa, kuten junaliikenteessä, vaihtoehto. Liikenne- ja viestintävirasto hyödyntäisi arvioinnissaan asiantuntemustaan tunnistuen erilaisten liikennevälineiden tekniset yksityiskohdat ja rakenteet, jotka voisivat mahdollistaa esimerkiksi matkustajien osastoinnin, seisomapaikkojen määrän rajaamisen sekä muut tekijät, jotka vaikuttavat matkustajien asettumiseen liikenneväliseen niin, että lähikontakteja voitaisiin ehkäistä.

Perustelut

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä 23.3.2021 saadun tiedon mukaan viimeisen 14 päivän ilmaantuvuus oli 250,8/100 000 asukasta kohden. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin 23.3.2021 antaman selvityksen mukaan tällä hetkellä noin 60 %:ssa tartunnoista tartunnan alkuperä tunnetaan. Tilanne on hie-
man parantunut edeltävästä viikosta (11), jolloin alkuperä kyettiin tunnistamaan vain 24,8 %:ssa tartunnoista. Tartuntoja todetaan useiden kuntien alueella. On olemassa merkittävä riski, että tartunnat leviävät sairaanhoitopiirin alueella. Turun yliopiston keskussairaalan laboratoriossa on todettu muuntoviruksen olevan

kyseessä 55-75 %:ssa positiivisista näytteistä. Turun yliopistollisessa keskussairaалassa hoidettavien potilaiden määrät ovat kasvaneet ja on olemassa riski, että terveydenhuollon kantokyky tältä osin heikkenee. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella 8.3.2021 voimaan tullut sulku ei toistaiseksi ole vaikuttanut koronatartuntojen määrään.

Meri- ja lentoliikenteen rajoitusten välttämättömyyden arviointi

Meriliikenteen matkustajamäärät ovat alle puolet enimmäismatkustajamääristä eikä väliaikaisella rajoituksella olisi siten vaikutusta. Yhteysalusliikenteessä matkustajamäärät on liikennöitsijöiden omilla toimilla rajattu puoleen enimmäismatkustajamäärästä. Lisäksi asiassa on otettu huomioon, että rajat ylittävässä meriliikenteessä on voimassa Valtioneuvoston 27.1.2021 asettamat rajoitukset. Traficom ei ole tämän johdosta katsonut perustelluksi rajoittaa matkustajamääriä meriliikenteessä.

Ottaen huomioon lentoliikenteessä matkustajien ohjaamisesta, maskinkäytöstä ja istumajärjestelyistä saadut selvitykset sekä ilmanvaihdon tekninen toteutus, ja näiden toimien tehokkuutta tukevat kansainväliset tutkimukset, Traficom ei pidä välttämättömänä matkustajamäärän rajoittamisen lentoliikenteessä.

Tie- ja raideliikenteen rajoitusten välttämättömyyden arviointi

Tie- ja raideliikenteen toimijoilta saatujen selvitysten mukaan tartuntatautilain 58 e §:n mukaisia ensisijaisia hygieni- ja väljyystoimenpiteitä sekä muita toimenpiteitä kuten kasvomaskisuosituksia on toteutettu varsin kattavasti. Paikallis- ja seutuliikenteen viranomaiset ovat selvityksissään kertoneet, että liikennevälineissä on osassa ruuhkaisimmista vuoroista matkustajia yli puolet sallitusta matkustajamäärästä.

Matkustajamäärien rajoittamisella on lukuisia negatiivisia vaikutuksia; liikkumisen mahdollisuuteen erityisesti niillä henkilöillä, joilla ei ole käytössään henkilöautoa, liikennöitsijöiden ja muiden toimijoiden talouteen ja alueen talous- ja yrityselämään muutoinkin. Traficom kuitenkin arvioi nyt vallitsevassa tautitilanteessa, että rajoitustoimet ovat oikeutettuja haittavaikutuksista huolimatta.

Traficom arvioi, että alueen tautitilanne on tällä hetkellä niin vakava, että myös lain viimesijainen keino tulee ottaa käyttöön. Rajaamalla liikennevälineiden matkustajamäärän korkeintaan puoleen sallitusta voidaan omalta osaltaan torjua epidemian leviämistä. Traficom katsoo, että Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueen tautitilanteessa kuljetuspalveluiden tarjoajien toimet ovat tässä vaiheessa riittämättömiä suhteessa covid-19-epidemian leviämistilanteeseen ja on välttämätöntä rajoittaa kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän liikennevälineiden suurinta sallittua matkustajamäärää tie- ja raideliikenteessä.

Rajoitus koskee sairaanhoitopiirin alueen rajat ylittävää liikennettä siltä osin kuin liikennöidään sairaanhoitopiirin alueella. Nyt päätöksen kohteena olevan sairaanhoitopiirin alueelle ja alueelta suuntautuu liikennettä, jossa sairaanhoitopiirin alueelta kyytiin nousseiden matkustajien määrä suhteessa ulkopuolelta nousseiden matkustajien määrään saattaa vaihdella suuresti matkan

eri vaiheissa. Traficom ei pidä välttämättömänä rajoittaa tässä päätöksessä matkustajamäärää muutoin kuin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella.

Pykälän mukaan rajoituspäätös ei saa kuitenkaan estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään. Lakisääteisiin palveluihin ovat oikeutettuja monet erityisryhmät.

Suuri lakisääteisiin palveluihin oikeutettu matkustajaryhmä ovat koululaiset. Koululaiskuljetuksiin oikeutettuja matkustajia, kuten muita erityisryhmien edustajia, voi olla kohtuuttoman hankalaa erottaa muista joukkoliikennettä käyttävistä matkustajista, eikä vastuuta tästä tunnistamisesta voi jättää kuljettajalle. Traficom pitää päätöksen soveltamisen selkeyden vuoksi tarkoituksenmukaisena jättää suoraan matkustajamäärärajoituksen ulkopuolelle arkipäivisin ylä- ja alakoululaiset, eli vuonna 2005 syntyneet ja sitä nuoremmat matkustajat.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri on esittänyt, että soveltamisalan ulkopuolelle jätettäisiin myös toisen asteen opiskelijoiden ikäisiin nuoriin, käytännössä 2002 syntyneisiin tai tätä nuorempiin. Ottaen huomioon, että lakisääteisiin palveluihin oikeutetut on kokonaisuudessaan laissa jo huomioitu ja että laajennettu oppivelvollisuus ei ole vielä tullut voimaan, virasto ei pidä tarkoituksenmukaisena jättää soveltamisalan ulkopuolelle kuin vuonna 2005 syntyneet ja sitä nuoremmat.

Erityisryhmien, kuten koululaisten, lakisääteisten palveluiden turvaamistarpeen johdosta suurin sallittu matkustajamäärä saattaa tällaisesta välttämättömästä syystä hetkellisesti ja tilapäisesti ylittyä. Näistä tilanteista aiheutuvan kohoavan altistumisriskin minimoimiseksi on erityisen tärkeää painottaa hygieniatoimia, kuten maskinkäyttöä ja käsien puhdistusta. Saadun selvityksen mukaan yöjunien makuuhyttit ovat erillisiä yksiköitä ja VR ei myy pelkkiä makuupaikkoja jaettuihin hytteihin. Näin ollen makuuhyttien matkustajamäärien rajoittaminen ei ole välttämätöntä covid-19 epidemian leviämisen estämiseksi. Vastaavasti ei ole välttämätöntä estää muita järjestyksiä, joissa liikenneväline tai sen osa on vain samaan talouteen kuuluvien henkilöiden käytössä.

Yhteenvedo

Traficom arvioi, että alueen tautitilanne on tällä hetkellä niin vakava, että on välttämätöntä ottaa käyttöön myös lain viimesijaisen keino eli matkustajamäärän rajoittaminen edellä päätöksessä kuvatuin tarkennuksin. Rajoittamalla liikennevälineiden matkustajamäärä korkeintaan puoleen sallitusta voidaan omalta osaltaan torjua epidemian leviämistä.

Asianosaisen kuuleminen

Ottaen huomioon kuljetuspalvelun tarjoajien ja liikennöitsijöiden huomattavan suuren määrän, Traficom ei ole kuullut kaikkia asianosaisia hallintolain 34 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla. Täyttääkseen hallintolain 31 §:n mukaisen selvittämisvelvollisuutensa Traficom on pyytänyt erikseen selvitystä päätöksessä mainituilta tahoilta, joiden joukossa on niin markkinaehtoisien liikenteen, julkisesti tuetun liikenteen kuin liikenteen järjestämisestä vastaavien viranomaisten edustajia kuin myös terveysturvallisuuden asiantuntijoita.

Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukainen kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi saattanut aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asia on ratkaistu ilman kuulemista.

Lisätietoja

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa
Jarkko Saarimäki
ylijohtaja
p. 040 836 0397
jarkko.saarimaki@traficom.fi

Sovelletut säännökset

Tartuntatautilaki (1227/2016) 58 e §, 58 f §, 90 § ja 91 §
Hallintolaki (434/2003) 6 § ja 34 §

Muutoksenhaku

Päätökseen tyytymätön voi valittaa siitä hallinto-oikeuteen. Ohje valituksen tekemiseen on liitteenä.

Täytäntöönpano

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

Jarkko Saarimäki
pääjohtajan sijainen, ylijohaja

Susanna Metsälampi
osastopäällikkö, lakiosasto

Liitteet

Valitusosoitus